

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/31/2025
Identifikačné číslo spisu: 6119208336
Dátum vydania rozhodnutia: 22.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:6119208336.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobcov: 1/ J. W., nar. XX. X. XXXX, V., B. XXXX/XX, 2/ Q. W., nar. XX. XX. XXXX, V., B. XXXX/XX, zastúpených splnomocnencom: JUDr. Michal Krutek, s.r.o., Trnava, Hlavná 11, IČO: 47 254 581, proti žalovaným: 1/ U. Z., nar. XX. X. XXXX, V., U. I. XXXX/X, 2/ A. Z., nar. XX. XX. XXXX, V., U. I. XXXX/X, zastúpeným advokátom: JUDr. Vladimír Gembický, Piešťany, E. Belluša 6752/8, o zaplatenie 13.860 eur s príslušenstvom, vedenom na bývalom Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. PN-15C/42/2019, o dovolaní žalovaných proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 24. júla 2024 sp. zn. 28Co/65/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobcom priznáva voči žalovaným 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) (v poradí druhým) rozsudkom zo dňa 5. decembra 2023 č. k. PN-15C/42/2019-244 výrokom I. uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ spoločne a nerozdielne istinu 9.576 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 468 eur od 6. 12. 2016 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 1. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 2. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 3. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 4. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 5. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 6. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 7. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 8. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 9. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 10. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 11. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 12. 2017 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 1. 2018 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 2. 2018 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 3. 2018 do zaplatenia, zo sumy 558 eur od 1. 4. 2018 do zaplatenia a zo sumy 180 eur od 1. 5. 2018 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; výrokom II. uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 2/ spoločne a nerozdielne istinu 4.284 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 378 eur od 11. 5. 2018 do zaplatenia, zo sumy 558

eur od 1. 6. 2018 do zaplattenia, zo sumy 558 eur od 1. 7. 2018 do zaplattenia, zo sumy 558 eur od 1. 8. 2018 do zaplattenia, zo sumy 558 eur od 1. 9. 2018 do zaplattenia, zo sumy 558 eur od 1. 10. 2018 do zaplattenia, zo sumy 558 eur od 1. 11. 2018 do zaplattenia a zo sumy 558 eur od 1. 12. 2018 do zaplattenia a náklady spojené s uplatnením pohľadávky vo výške 300 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku; výrokom III. priznal žalobcom 1/ a 2/ voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 107 ods. 1, § 458 ods. 1, § 459, § 488, § 489, § 451 ods. 1, 2, § 563 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo aj „OZ“), § 3 ods. 1 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka. Vecne dôvodil tým, že žalobcovia 1/ a 2/ sa domáhali uloženia povinnosti žalovaným 1/ a 2/ zaplatiť žalobcovi 1/ istinu vo výške 9.612 eur spolu s príslušenstvom a žalobcovi 2/ istinu vo výške 4.284 eur spolu s príslušenstvom, zaplattenia sumy 300 eur ako nákladov spojených s uplatnením pohľadávky (za vypracovaný znalecký posudok) a náhrady trov konania s odôvodnením, že žalovaní sa na úkor žalobcov bezdôvodne obohacovali v období, keď neoprávnené užívali byt, ktorý im vlastnícky nepatrilo, a to bez právneho titulu. Za užívanie neposkytovali vlastníkom žiadnu náhradu a byt odmietali dobrovoľne opustiť, čím dochádzalo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 a nasl. OZ, a to na úkor žalobcov vo výške 13.896 eur, vychádzajúc z výšky mesačného nájmu v sume 558 eur, určenej znaleckým posudkom č. 141/2018 Ing. B. Žalovaní so žalobou nesúhlasili a tvrdili, že predmetný byt užívali na základe ústnej zmluvy uzatvorenej so žalobcom 1/, pričom nájomné bolo dojednané vo výške nákladov spojených s užívaním bytu. Žalovaní počas celej doby nájmu platili všetky energie, poplatky súvisiace so správou bytového domu, prispievali do fondu opráv, platili za žalobcov daň z nehnuteľnosti. V čase uzavretia a trvania ústnej nájomnej zmluvy boli žalovaní v blízkom rodinnom vzťahu so žalobcom 1/ (dcéra žalovaného 1/ bola manželkou žalobcu 1/).

1.2. Súd prvej inštancie v poradi prvým rozsudkom výrokom I. konanie zastavil v časti o zaplattenie istiny vo výške 36 eur, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 504 eur od 3. 12. 2016 do 5. 12. 2016 a zo sumy 36 eur od 6. 12. 2016 do zaplattenia; výrokom II. žalobu vo zvyšnej časti zamietol a výrokmi III. a IV. priznal žalovaným voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na základe odvolania žalobcov odvolací súd uznesením z 30. 9. 2020 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II., III. a IV. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, keď dospel k záveru, že nebol dodržaný postup upravený v § 181 ods. 2 CSP, keďže súd prvej inštancie neoboznámil predbežné právne posúdenie veci, aplikáciu nikým nenavrhovaného § 3 OZ, čím porušil zákonom dané procesné práva žalobcu pre jeho ďalší procesný postup v kontradiktórnom sporovom konaní a žalobu prekvapivo zamietol z dôvodu, že výkon práva žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaných je v rozpore s dobrými mravmi. Uložil súdu prvej inštancie v ďalšom konaní opätovne vec prejednať so sústredením sa na sporné otázky, predbežné právne posúdenie, vec posúdiť z hľadiska všetkých na vec sa vzťahujúcich zákonných ustanovení, rozhodnutie náležite odôvodniť v súlade s § 220 ods. 2 CSP a pritom sa vysporiadať so všetkou relevantnou argumentáciou žalobcov aj tou predstretou v odvolacom konaní.

1.3. Súd prvej inštancie v ďalšom priebehu konania vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia sa podanou žalobou dôvodne domáhajú svojho nároku na zaplattenie žalovanej sumy titulom vydania bezdôvodného obohatenia, keďže sa v rozhodnom období žalovaní zdržiavali v spornom byte, tento byt užívali bez akéhokoľvek právneho titulu, neuzatvorili so žalobcami žiadnu nájomnú zmluvu, ktorá by ich oprávňovala na užívanie bytu. V rámci preukázaného skutkového stavu bolo nesporným, že žalovaní užívali predmetný byt, ktorého boli pred nadobudnutím vlastníckeho práva žalobcom 1/ a následne žalobcom 2/ vlastníckmi, teda pokračovali v jeho faktickom užívaní aj po tom, čo im vlastnícke právo k tomuto bytu už neprináležalo. Nebolo sporným, že žalobca 1/ nadobudol vlastnícke právo k bytu titulom kúpnej zmluvy zo dňa 7. 11. 2013, žalovaní jeho vlastnícke právo k bytu nerozporovali. Taktiež nebolo sporným ani vlastnícke právo k bytu žalobcu 2/, toto taktiež žalovaní nerozporovali, navyše vlastnícke právo žalobcu 2/ k bytu bolo v konaní preukázané rozhodnutím Okresného úradu Piešťany, katastrálny odbor z 11. 5. 2018, číslo vkladu V 797/2018, s tým, že právne účinky vkladu nastali dňa 11. 5. 2018. Nespornou bola i tá skutočnosť, že žalovaní počas celej doby užívania bytu, kedy tento byt už nebol v ich vlastníctve, platili správcovi bytu úhrady spojené s užívaním bytu. Dňa 13. 3. 2019 žalovaní predmetný byt uvoľnili, čo vyplýva z protokolu o odovzdaní a prevzatí bytu, po tom, ako bola voči nim podaná žaloba na vypratanie bytu v roku 2019 (vedená pod sp. zn.

22C/6/2019). Žalovaní teda byt užívali od roku 2013 do roku 2019 bez právneho titulu, resp. nemali právny dôvod (titul), ktorý by ich oprávňoval užívať byt vo vlastníctve žalobcu 1/, neskôr žalobcu 2/ a získali tak majetkový prospech v podobe možnosti užívať byt bezplatne. V konaní bolo preukázané, že žalobcovia žalovaných upozorňovali na neoprávnené užívanie bytu jednak v písomných predžalobných výzvach z 13. 11. 2018, ako aj v replikách k odpovedi na predžalobnú výzvu z 21. 11. 2018. Žalobcovia uviedli, že tieto písomné výzvy bolo len vyústením predchádzajúcich rokovaní so žalovanými, čo žalovaní nerozporovali. Žalovaní v rámci procesnej obrany v konaní tvrdili, že predmetný byt užívali na základe ústnej zmluvy uzatvorenej so žalobcom 1/, pričom nájomné bolo dojednané vo výške nákladov spojených s užívaním bytu. Vo vzťahu k tomuto tvrdeniu však neunesli dôkazné bremeno, nenavrhlí žiadne dokazovanie, ich obrana zostala len v rovine nepreukázaného a nepodloženého tvrdenia, preto súd prvej inštancie uzavrel, že medzi žalovanými a žalobcom 1/ nedošlo k uzatvoreniu ústnej nájomnej zmluvy. Žalovaní ďalej v rámci svojej procesnej obrany tvrdili, že pre prípad neunesenia dôkazného bremena vo vzťahu k ústnej nájomnej zmluve, medzi stranami sporu vznikla zmluva konkludentne podľa § 35 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie vo vzťahu k tejto obrane uviedol, že Občiansky zákonník síce umožňuje aj konkludentné uzavretie nájomnej zmluvy, avšak k perfektnému uzavretiu tejto zmluvy môže dôjsť len za predpokladu, že tento konkludentný spôsob prejavu vôle nezbudzuje pochybnosti o tom, akú vôľu chceli zúčastnené subjekty v danom prípade prejaviť. V konaní však nebolo preukázané, že by konkludentným spôsobom došlo k prejavu vôle smerujúcej k uzavretiu nájomného vzťahu medzi stranami sporu a v tomto smere ani nebola zistená žiadna vôľa sporových strán, preto ani táto procesná obrana žalovaných nemohla obstáť. Vo vzťahu ku konkludentnému uzatvoreniu zmluvy súd prvej inštancie dodal, že za konkludentný prejav vôle nemožno pokladať mlčanie potencionálnych účastníkov tohto vzťahu, poprípade dlhodobé užívanie bytu (rozsudok NS ČR sp. zn. 26Cdo/436/2004), platenie úhrad za plnenie spojené s užívaním bytu (rozsudok NS ČR sp. zn. 26Cdo/212/2005, 26Cdo/2388/2005, 26Cdo/2863/2005). Záver o uzavretí zmluvy o nájme bytu konkludentným spôsobom nevyhnutne predpokladá, že tu bol daný konkludentný prejav vôle smerujúci k uzavretiu nájomnej zmluvy ako na strane prenajímateľa, tak aj na strane nájomcu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/266/2007). V prejednávanom spore nebolo preukázané konkludentné uzatvorenie nájomnej zmluvy medzi sporovými stranami, pričom samotné platenie úhrad spojených s užívaním bytu žalovanými správcovi bytu nemožno považovať za takýto prejav a rovnako nemožno považovať za konkludentný prejav dlhodobé užívanie bytu žalovanými. V praxi sa často stáva, že neoprávnení užívatelia bytu platia len platby spojené s užívaním bytu (ako napríklad platby za energie, vodu alebo výťah a pod.). Tieto platby však nezakladajú právny dôvod na užívanie bytu.

1.4. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že nájomný vzťah medzi sporovými stranami nemohol vzniknúť ani z dôvodu absencie podstatnej náležitosti, a to určenie výšky odplaty za predmet nájmu. Podľa § 686 ods. 1 OZ nájomná zmluva musí okrem iného obsahovať výšku nájomného a výšku úhrady za plnenia spojené s užívaním bytu alebo spôsob ich výpočtu. Nájomné a úhrada za plnenie spojené s užívaním bytu sú samostatné, odlišné pojmy (náležitosti), preto nemožno ani vo vzťahu k vzniku nájomného vzťahu (tvrdeného žalovanými) súhlasiť s tým, že by nájomné mohlo byť dojednané vo výške úhrady za služby spojené s užívaním bytu. Pri nájme bytu musí byť dohodnuté jednak nájomné, a jednak úhrada za plnenie spojené s užívaním bytu, v opačnom prípade nemožno hovoriť o vzniku nájomnej zmluvy, ale o inom záväzkovom (zmluvnom) vzťahu. S poukazom na uvedené dospel súd prvej inštancie k záveru, že nebolo preukázané, že by žalovaní so žalobcami uzatvorili nájomnú zmluvu alebo akúkoľvek inú dohodu, ktorá by ich oprávňovala užívať sporný byt. Žalovaní užívanie bytu nerozporovali a byt užívali bez akejkoľvek odplaty voči žalobcom a bez akéhokoľvek právneho titulu. Za daného stavu potom žalovaní užívali byt bez právneho dôvodu, a teda na úkor žalobcov sa obohacovali, čoho následkom bol vznik práva žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia (majetkového prospechu) od žalovaných. Žalobcovia dôvodne poukázali na skutočnosť, že užívanie bytu žalovanými poškodilo finančné záujmy žalobcov, keďže si na kúpu bytu zobrali hypotekárny úver, ktorý po celý čas splácali, pričom nemohli byt riadne užívať. Žalovaní nerozporovali zlú finančnú situáciu žalobcov, ani zlý zdravotný stav žalobcu 1/. Preto tieto tvrdenia súd nepovažoval za sporné. Bezdôvodné obohatenie na strane žalovaných spočívalo v užívaní bytu bez uzavretej zmluvy o nájme, pričom rozsah bezdôvodného obohatenia v tomto prípade predstavuje peňažnú náhradu za užívanie bytu a bol určený výškou mesačného nájomného za byt, keďže v prípade, ak by bola medzi stranami uzavretá riadna nájomná zmluva, žalovaným by vznikla povinnosť na úhradu nájomného. Mesačné nájomné sa stanovuje na základe trhovej ceny nájmu

porovnateľného bytu v danej lokalite a podľa znaleckého posudku č. 141/2018 vypracovaného znalcom Ing. V. B. bola hodnota mesačného nájmu 558 eur. Z výsledkov vykonaného dokazovania nesporne vyplynulo, že žalobca 1/ nadobudol vlastnícke právo k bytu na základe kúpnej zmluvy z 7. 11. 2013 a svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia si uplatnil za užívanie bytu žalovanými od 6. 12. 2016 do 31. 12. 2016 za kalendárny mesiac december 2018 (v súlade s § 107 ods. 1 OZ) vo výške 468 eur, za mesiace január 2017 až apríl 2018 za každý kalendárny mesiac vo výške 558 eur a za mesiac máj 2018 (od 1. 5. 2018 do 10. 5. 2018) vo výške 180 eur. Výška istiny teda celkom predstavuje čiastku 9.612 eur. V konaní bolo preukázané a ani nebolo sporné, že žalobca 2/ nadobudol vlastnícke právo k spornému bytu 11. 5. 2018, preto sa v rámci svojho žalobného nároku domáhal plnenia z bezdôvodného obohatenia za užívanie tohto bytu žalovanými od 11. 5. 2018 do 31. 5. 2018 vo výške 378 eur a za mesiace jún, júl, august, september, október a december 2018 za každý kalendárny mesiac vo výške 558 eur. Výška istiny teda celkom predstavuje čiastku 4.284 eur. Žalobcovia žiadali aj zaplatenie nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 300 eur, a to za vypracovanie znaleckého posudku, čo preukázali predložením príjmového pokladničného dokladu. Súd tento nárok posúdil ako dôvodný a preukázaný, pretože súvisí s vynaloženými nákladmi žalobcov - veriteľov spojenými s uplatnením nárokov na získanie plnenia od žalovaných - dlžníkov. Žalobcovia preukázali, že náklady skutočne vynaložili a že sú spojené s uplatnením pohľadávky. Pretože zadávateľom objednávky na vypracovanie znaleckého posudku bol žalobca 2/, súd mu priznal tento nárok vo výroku II. rozsudku. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobcovia sa dôvodne domáhali zaplatenia i príslušenstva, pretože bolo nesporne preukázané, že žalovaní boli zo strany žalobcov riadne vyzvaní na zaplatenie dlžnej sumy, pričom nezaplatením dlhu sa dostali do omeškania. Žalobcovia si uplatnili úrok z omeškania v správnej výške a v súlade so zákonnými ustanoveniami.

1.5. Pokiaľ ide o úhradu sumy 2.800 eur v januári 2019 v prospech účtu zástupcu žalobcov (platba 2.400 eur so správou DO2019-01-08/SPNAJOM A. TRAJAN C. BYTU8, od 01-12/2018, 200 eur so správou DO2019-01-08/SPNAJOM A. TRAJAN C. BYTU8, od 12/2017 a 200 eur so správou DO2019-01-08/SPNAJOM A. TRAJAN C. BYTU8, od 01/2019), žalovaná 2/ sa k úhrade tejto čiastky vyjadrila na pojednávaní 22. 10. 2019 a uviedla, že sa jednalo o doplatok nájmu za obdobie od decembra 2017 do januára 2019. Vychádzajúc zo záveru o neexistencii nájomného vzťahu medzi sporovými stranami, mal súd prvej inštancie za to, že úhradu sumy 2.800 eur označenú ako nájom nemožno zohľadniť v konečnom rozhodnutí o vydaní bezdôvodného obohatenia a nemožno ju považovať za platbu nájomného. Keďže žalovaní platbu uvedenej sumy označili ako nájom, možno dôvodne predpokladať, že si boli vedomí ich povinnosti platiť žalobcom plnenie za užívanie bytu, pretože v opačnom prípade by zotrvali len na platbách nákladov spojených s užívaním bytu a platbu v celkovej sume 2.800 eur označenú ako nájom by neuskutočnili.

1.6. V časti o trovách konania súd prvej inštancie rozhodnutie odôvodnil právne ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a 2, § 396 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), vecne plným procesným úspechom žalobcov.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 27. júla 2024 sp. zn. 15Co/12/2023 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I. výrok), žalobcom priznal nárok na náhradu odvolacieho konania v rozsahu 100 %. (II. výrok).

2.1. V odôvodnení uviedol, že predmetom prieskumu odvolacieho súdu s poukazom na uplatnené odvolacie dôvody a na odôvodnenie preskúmaného rozsudku bolo posúdiť, či súd prvej inštancie na základe ním vykonaného dokazovania a realizovaného právneho posúdenia veci rozhodol vecne správne, pokiaľ žalobe žalobcov domáhajúcich sa zaplatenia sumy 13.860 eur s príslušenstvom titulom vydania bezdôvodného obohatenia vyhovel, keď dospel k záveru, že žalovaní užívali byt žalobcov bez právneho dôvodu, čoho následkom bol vznik práva žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaných, pričom rozsah bezdôvodného obohatenia predstavuje peňažnú náhradu za užívanie bytu a bol určený výškou mesačného nájomného za byt s tým, že podľa znaleckého posudku bola hodnota mesačného nájmu 558 eur. Žalovaní v podanom odvolaní namietali nesprávne zistenie skutkového stavu súdom prvej inštancie, nesprávne právne posúdenie veci, ako aj nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie, ktorým porušil právo žalovaných na spravodlivý súdny proces. Zdôraznil, že žalovaní označili v odvolaní všetky odvolacie dôvody s výnimkou odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. a) a c) CSP, avšak žiadnu odvolaciu argumentáciu, ktorú by odvolací súd mohol preskúmať, vo vzťahu k odvolacím

dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. d), e), g) ani neuviedli.

2.2. Pokiaľ ide o námietku žalobcov, že súd prvej inštalácie v ďalšom konaní a v novom rozhodnutí nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu a nezaoberal sa otázkou, či výkon práva žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaných je v rozpore s dobrými mravmi, túto vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú. Odvolací súd totiž v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí neuložil súdu prvej inštalácie, aby sa v ďalšom konaní zaoberal aplikáciou § 3 ods. 1 OZ na prejednávajúcu vec. Práve naopak, dôvodom predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia bola prekvapivá a nedôvodná aplikácia § 3 ods. 1 OZ na danú vec, keď odvolací súd jasne uviedol, že zásadám a slušnosti a poctivosti konania subjektov práva neodporuje, ak žalobcovia žiadajú vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností bez právneho dôvodu i po uplynutí dlhšej doby užívania bytu bez náhrady a ak ho žiadajú od príbuzných. Výkon vlastníckeho práva žalobcov požadovaním vydania nepremŕčaného bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností sa nejaví byť z dôvodov konštatovaných súdom prvej inštalácie bez akejkoľvek námietky žalovanej strany v rozpore s dobrými mravmi. Navyše žalobca 2/ svoj nárok neuplatňuje ani po neprimerane dlhšej dobe, keďže vlastníkom bytu užívaného žalovanými sa stal až v máji 2018 a medzi ním a žalovanými ani nie je žiaden príbuzenský vzťah. V rozpore s dobrými mravmi môže byť len taký výkon práva strany sporu, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany sporu a je neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody. Zdôraznil, že žalovaní neuviedli žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali charakterizovať konanie žalobcov ako rozporné s dobrými mravmi. Odvolací súd tiež dodal, že takéto okolnosti žalovaní neuviedli ani v ďalšom priebehu konania nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, preto odvolacia argumentácia žalovaných týkajúca sa neposudzovania otázky, či výkon práva žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaných je v rozpore s dobrými mravmi, bola zjavne nedôvodná, pretože zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštalácie vyplýva, že v konaní nevyšli najavo žiadne také skutočnosti, ktoré by aplikáciu § 3 ods. 1 OZ odôvodňovali.

2.3. Žalovaní tiež namietali nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštalácie, keď mali za to, že bezdôvodným obohatením nie je majetkový prospech z dôvodu užívania bytu bez uzavretej nájomnej zmluvy. V tomto smere namietali aj nesprávne zistenie skutkového stavu. Mali za to, že v prípade, ak uzavretiu nájomnej zmluvy nedošlo, vzťah medzi účastníkmi by bol založený zmluvou o výpožičke a žalovaným tak nemohlo vzniknúť bezdôvodné obohatenie. Žalobca nájomné nepožadoval a o tom, že žalobcovia súhlasili s užívaním bytu žalovanými svedčí aj skutočnosť, že vyúčtovanie nákladov zasielal správca domu na adresu Z. A.. Súd prvej inštalácie tiež vôbec neskúmal, že všetky podmienky na vznik zmluvy o výpožičke boli splnené a účastníci ich 5 rokov aj reálne plnili. Pokiaľ ide o námietku nesprávne zisteného skutkového stavu, túto odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Odvolacím dôvodom podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f) CSP možno napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť je možné usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd dospel. Ak nie je možné súdu prvej inštalácie v tomto smere vytknúť žiadne pochybenie, nie je možné ani polemizovať s jeho skutkovými závermi. Z tejto odvolacej námietky žalovaných bolo možné vyvodiť, že nesúhlasia s hodnotením dôkazov súdom prvej inštalácie vo vzťahu k preukázaniu skutočnosti, že by žalovaní so žalobcami uzatvorili nájomnú zmluvu alebo akúkoľvek inú dohodu, ktorá by ich oprávňovala užívať sporný byt. Súd prvej inštalácie vykonané dokazovanie vyhodnotil tak, že žalovaní neunesli dôkazné bremeno o tom, že predmetný byt užívali na základe ústnej zmluvy uzatvorenej so žalobcom 1/, pričom nájomné bolo dojednané vo výške nákladov spojených s užívaním bytu, keďže nenavrhli žiadne dokazovanie a ich obrana zostala len v rovine nepreukázaného a nepodloženého tvrdenia. Vo vzťahu k tejto odvolacej námietke odvolací súd konštatoval, že CSP vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov. Záver, ktorý si sudca urobí o vykonaní dôkazov z hľadiska pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a logického myšlienkového postupu. Skonštatoval, že súd prvej inštalácie dôsledne postupoval v zmysle § 220 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozsudku stručne, jasne a výstižne vysvetlil, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Hodnotenie dôkazov súdom prvej inštalácie neodporuje zásadám logiky a ani zistenému skutkovému stavu. Vykonaným dokazovaním sa ani podľa odvolacieho súdu nezistili skutočnosti preukazujúce tvrdenia žalovaných o existencii nájomnej, či akejkoľvek inej zmluvy uzatvorenej medzi žalobcami a žalovanými oprávňujúcej žalovaných na užívanie bytu, a to vrátane žalovanými až následne tvrdenej zmluvy o výpožičke. V konaní totiž nebola

preukázaná dohoda zmluvných strán o bezodplatnosti užívania sporného bytu, keďže žalobcovia existenciu takejto dohody od začiatku popierali a žalovaní v tomto smere žiadne dokazovanie nenavrhlí. Skutočnosť, že žalobca 1/ nežiadal od žalovaných platenie nájomného (zrejme v dôsledku blízkeho rodinného vzťahu - manželstva žalobcu 1/ s dcérou žalovaných) sama o sebe nepostačuje na vyvodenie skutkového záveru o konsenze strán sporu v tom, že žalovaní boli oprávnení po určenú dobu užívať nehnuteľnosť vo vlastníctve žalobcu 1/ a následne žalobcu 2/ bezodplatne. Uzavretie konkludentnej dohody o bezodplatnom užívaní bytu nemožno bez ďalšieho vidieť len v jeho dlhodobom užívaní, pretože o konkludentnú dohodu ide iba vtedy, keď je bezodplatné užívanie veci zreteľným výrazom uváženej zhodnej vôle zmluvných strán, čo sa však v prejednávanej veci nepreukázalo.

2.4. Vo vzťahu k žalovanými namietanému nesprávnemu právnemu posúdeniu veci súdom prvej inštancie, odvolací súd uviedol, že nenašiel dôvod, pre ktorý by sa odchyľil od právneho názoru súdu prvej inštancie, že žalovaní užívali byt bez právneho dôvodu, a teda na úkor žalobcov sa obohacovali, čoho následkom bol vznik práva žalobcov na vydanie bezdôvodného obohatenia (majetkového prospechu) od žalovaných. Takýto záver je plne v súlade s ustálenou súdnou praxou. Argumentácia žalovaných, že bezdôvodným obohatením nie je majetkový prospech z dôvodu užívania bytu bez uzavretej nájomnej zmluvy, bola celkom zjavne nedôvodná. O plnenie bez právneho dôvodu ide tiež v prípade užívania bytu bez nájomnej či inej zmluvy, alebo iného titulu oprávňujúceho tento byt užívať. V prípade takéhoto plnenia získava majetkovú hodnotu (a teda je povinný vydať získané bezdôvodné obohatenie) ten, kto uvedené plnenie prijíma (kto realizuje užívateľské oprávnenia) bez právneho dôvodu, bez poskytovania náhrady za vykonávanie jemu nepatriacich oprávnení a bez toho, aby sa jeho majetok zmenšil o prostriedky vynaložené v súvislosti s právnym vzťahom zakladajúcim právo užívať byt. Keďže príjemca takéhoto plnenia nie je - vzhľadom na samu povahu plnenia - schopný vrátiť ho, je povinný nahradiť bezdôvodné obohatenie vo forme peňažnej náhrady (§ 458 ods. 1 OZ). Majetkovým vyjadrením tohto prospechu je potom peňažná suma, ktorá zodpovedá nájomnému realizovanému zvyčajne v danom mieste a čase za porovnateľné nehnuteľnosti. Rovnako tak súd prvej inštancie správne v súvislosti s konkludentným uzatvorením nájomnej zmluvy (ktorej existenciu žalovaní od začiatku konania tvrdili) poukázal na to, že za konkludentný prejav vôle nemožno pokladať mlčanie potencionálnych účastníkov tohto vzťahu, poprípade dlhodobé užívanie bytu, či platenie úhrad za plnenie spojené s užívaním bytu, pretože záver o uzavretí zmluvy o nájme bytu konkludentným spôsobom nevyhnutne predpokladá, že tu bol daný konkludentný prejav vôle smerujúci k uzavretiu nájomnej zmluvy ako na strane prenajímateľa, tak aj na strane nájomcu. V prejednanom spore však nebolo preukázané konkludentné uzatvorenie nájomnej zmluvy medzi sporovými stranami a ani inej zmluvy (vrátane zmluvy o výpožičke), ktorá by oprávňovala žalovaných na bezodplatné užívanie sporného bytu. Preto bol záver súdu prvej inštancie o vzniku majetkového prospechu na strane žalovaných spočívajúceho v užívaní bytu bez právneho dôvodu (keď existencia žiadneho titulu na užívanie bytu v konaní preukázaná nebola) správny.

2.5. O náhrade trov odvolacieho konania, rozhodol odvolací súd ex offio podľa § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešným žalobcom priznal nárok na plnú náhradu trov konania proti neúspešným žalovaným. O výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie skončí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalovaní (ďalej aj ako „dovolatelia“) dovolanie smerujúce proti rozsudku odvolacieho súdu, prípustnosť ktorého odôvodňovali poukazom § 420 písm. f) CSP.

3.1. Mali za to, že konajúci odvolací súd porušil ich právo na spravodlivý proces, a to najmä právo na riadne odôvodnenie, ale i rovnosť zbraní a kontradiktórnosť. Rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne a nezrozumiteľne odôvodnený, rozporný s vykonaným dokazovaním, a teda je v rozpore so základnými princípmi, na ktorých stojí Civilný sporový poriadok, ako aj čl. 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky. Žalovaní považovali rozhodnutie a postup krajského súdu ako súdu odvolacieho aj vo väzbe na rozsudok prvostupňového súdu za arbitrárne. Dôvody, prečo sa už ďalej súd nezaoberal konaním žalobcov ako konaním v rozpore s dobrými mravmi a ako dospel k záveru, že medzi účastníkmi nevznikla zmluva o výpožičke v podstate v odôvodnení absentujú, pričom účastníci súhlasne potvrdili, že sa dohodli na prenechaní veci do užívania, pričom sa na žiadnej úhrade za to nedohodli. V žiadnom prípade preto nešlo o bezzmluvný vzťah (išlo by o výpožičku), ktorý by zakladal právo na vydanie bezdôvodného obohatenia.

3.2. Dovolatelia poukazujúc na ustanovenie § 444 CSP taktiež navrhli odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia z dôvodov hodných osobitného zreteľa, nakoľko sú obaja dôchodcovia a ich dôchodok je A. Z. (vek XX rokov) 437 eur mesačne a U. Z. (vek XX rokov) 253,50 eur mesačne, pričom nevlastnia žiadnu nehnuteľnosť a ani iný väčší majetok a ani teraz nemajú kde samostatne bývať.

3.3. Vzhľadom na uvedené navrhli dovolaciemu súdu rozhodnutie odvolacieho súdu v spojitosti s rozhodnutím súdu prvostupňového zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu je správny a dovolanie nedôvodné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej v časti bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť. Odklad vykonateľnosti odvolacieho rozsudku nenariadil, pretože zákonné dôvody nezistil.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

11. Citované ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých

prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Dovolací súd predovšetkým pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní v zásade nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, ani prieskumu ním vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd uvádza, že tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

13. Dovolatelia v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom namietali nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré neobsahuje relevantnú odpoveď na námietku, spočívajúcu v konaní žalobcov ako konaní v rozpore s dobrými mravmi a vysvetlenie ako dospel k záveru, že medzi účastníkmi nevznikla zmluva o výpožičke.

14. Najvyšší súd predostiera, že i keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia, či nenáležitú vysporiadanie sa s relevantnou argumentáciou odvolateľov je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Odvolací súd vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom potvrdil priznaný nárok v sume 9.576 eur s príslušenstvom v prospech žalobcu 1/ a v sume 4.284 eur s príslušenstvom v prospech žalobcu 2/, pričom v medziach vymedzených dovolateľmi (posúdenie konania žalobcov v rozpore s dobrými mravmi - bod 32. rozsudku a posúdenie neexistencie zmluvy o výpožičke - bod 36. rozsudku) právne konformným i dostatočným spôsobom vysvetlil, prečo nebol dôvod na uplatnenie § 3 ods. 1 OZ a prečo dospel k záveru o neexistencii zmluvy o výpožičke, či inej zmluvy oprávňujúcej užívanie bytu žalovanými.

15. Podľa názoru odvolacieho súdu, ak aj odvolací súd prípadne nereagoval na absolútne všetky námietky dovolateľky, táto skutočnosť nezakladala vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože odvolací súd jednoznačne vysvetlil kľúčové dôvody, ktoré opodstatňovali priznanie nároku žalobcom. Dovolací súd konštatuje, že výrok rozsudku odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania (§ 262 ods. 1 CSP) je úplný, pričom o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie postupom podľa § 262 ods. 2 CSP. Dovolací súd v neposlednom rade dodáva, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériám

uvedeným v ustanovení § 420 písm. f) CSP.

16. Dovolací soud zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolanie, smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je dôvodné, zamietol (§ 448 CSP).

17. V dovolacom konaní úspešným žalobcom (§ 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP) dovolací súd voči neúspešným žalovaným priznal náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.